

Paul Hervieu: Novac. Roman. Prevela s francuskog Jelisaveta Marković. Izdanje S. B. Cvijanovića. Beograd 1921.

Med francoskimi romanopisci do predvojne dobe so posebno znana imena France, Bourget, Loti, Barrès, Rod, Prévost, med katerimi je treba omeniti tudi Paula Hervieu-ja, neizprosnega izsledovalca in opazovalca življenja v aristokratskih krogih, ki bi postal nedvomno prvi romanopisec, če se ne bi bil okrenil k drami.

Pričujoča knjiga je izboren prevod leta 1895. izišlega romana «L'armature», ki vsebuje močno učinkujoče in psihološko poglobljene prizore, v katerih je pisatelj pokazal pogubno vsemoč denarja in bolj kot kedaj je ravno radi tega to delo prikladno za sedanje čase in prevod prav upravičen. «Ljubezen» in denar — dvoje osi, okrog katerih se suče današnje razpenjeno življenje. — V prvem poglavju naletimo na zanimiv prizor, ko razglabljata dva odličnika na slavnosti pri baronu Safru o vsem nesmiselnem dejanju in nehanju visokih krogov. Renève: «... edin obči temelj družabnih odnošajev, edina vez za vso to množico, ki se steka s tolikih strani in končno edini element, ki tvori družino, družbo, da celo zakonitost vsega vesoljstva — je ljubezen!» «Ne,» mu odvrne Tarsul, «temveč denar!» — Denar veže in podpira kot železni deli (l'armature) družino in družbo, uravnava nje čustvovanje in mišljenje in jo usmerja v določen razvoj in tudi razpad, ki je tu prikazan z vso Francozom lastno dojemljivostjo, jasnostjo in premočrtnostjo. *Miran Jarc.*

Kronika.

Upodablajoče umetnosti 1921. v Parizu. Kako izraziti svoje vtise, ko si videl v enem letu nad stotisoč slik? Uprizorile so se presenetljive retrospektive, pomladni in jesenski salon, vsakih 14 dni zasebne razstave, slednji teden se je pojavila nova galerija. Vršil se je shod za zgodovino umetnosti, ki je razpravljal o svem in svačem, celo o eskimoskem kiparstvu. Nastajale so nove struje, novi programi; čeprav je že preveč perogrizov, so še slikarji mazali časnike z raznimi napovedbami in prorokovanji.

Umrlo je malo umetnikov kot Méthey, veliki plastik. Institut je izgubil zgodovinskega slikarja J. P. Laurensa. Oni dan je izginil s površja Bail, ki se je odlikoval v bakrenih izdelkih.

Nizozemci 17. stoletja so se pokazali v Jeu de Paume. Ugajali so pred vsem Vermeer in Fabritius. Rembrandt je slabo prošel. Ruysdaël, najodličnejši pokrajinar poleg Clauda Lorraina, ni ostal neopažen.

Kubizem umira. Vendar so si ti gospodje od četrte dimenzije v spremstvu Picassove fanfare prilastili črnogledega, gospodovalnega avtorja velike Odaliske, Ingesa, ki je stopil iz Olimpa na Lapauzov in Beaumontov poziv. In ženski svet je omedleval pred podobo obilne gospe Moitessierove in zavojite gospe d'Haussonvillove. Nastal je hrušč in trušč, ki bi bil kmalu dosegel Hernanijevo bitko 1830., in prenekateri nedorasli kistovec je ob tej priliki raztrobil, da je nesmrtni romantik Delacroix le Tintoretovo nadomestilo. Da pokažejo svoj obstanek, so tedanji luvreski konservatorji zopet otvorili Salle des Etats in prisostvoval si zmagovitemu poveličanju Courbeta in Delacroixa.

Poslednjo retrospektivo je organiziral Pavillon de Marsan: čustveni, iskreči Fragonard je prišel do veljave. Ta ali oni je ugotovil, da je «Frago» pravzaprav iznajditelj impresionizma.